

- Sosyal destek sağlayabilecek kuruluşlar hakkında bilgi verilmeli ve iletişime geçilerek aile ile tanıştırılmalıdır,
- Acil ya da kriz durumunda iletişime geçilmesi gereken kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi verilmelidir,
- Rehabilitasyon ve hastanın kendi imkanları dahilinde kendine zaman ayırmalı ve uğraş terapileri gibi sosyal aktivitelere katılması sağlanmalıdır (21,24).
- Evde sağlık ve bakım ekibi, terminal dönemdeki hastalar için palyatif bakım ilkerlerini uygulamalı ve diğer ekip üyelerinin uygulamasını desteklemelidir. Terminal dönemde olan hastanın kalan zamanını ağrı ve acıya katlanmak zorunda kalmadan, solunum sıkıntısı yaşamadan, kanama, bulantı-kusma, ishal-konstipasyon gibi sorunlarla karşılaşmadan, anksiyete, öfke, depresyon, güçsüzlük gibi hoş olmayan duygularla savaşmadan, yakınları ile birlikte sakin ve güvenli bir şekilde geçirmesini sağlamaya yardımcı olmalıdır (10).

Aile üyelerinin verdiği bakımı desteklemek ve izlemek için profesyonel sağlık ekip üyelerinin ziyaretleri gereklidir (23-26). Aile üyeleri bireyin gereksinimlerini karşılamak üzere sorumluluklarını yerine getirirken hastayı gözlemleyerek hangi durumlarda sağlık ekip üyelerinin desteğine ihtiyacı olacağına karar verilmelidir (21,24).

KAYNAKLAR

1. DSÖ.(2022).Ageing and Health. (24.09.2022 tarihinde <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health#:~:text=At%20this%20time%20the%20share,2050%20to%20reach%20426%20million> adresinden ulaşılmıştır).
2. Yağar, F. Türkiye’de Evde Bakım Hizmetlerine İlişkin Hasta Beklentilerinin Doküman Analizi Yöntemi ile İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2022; 48: 203-214.
3. TÜİK. (2021). İstatistiklerle Yaşlılar, 2020. (24.09.2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
4. Ayar, G., Şahin, Ş., Uysal Yazıcı, M., Gündüz, R.C., Yakut, H.İ., Demirel, F. Çocuk Hastalarda Evde Bakım Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*,2015; 1: 12-17.
5. SB. (2010). Sağlık Bakanlığı’nca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge, 2015. (24.09.2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150227-14.htm> adresinden ulaşılmıştır).
6. Karadağ M. (2006). Türk Silahlı Kuvvetlerinde Görevli Hekim Öğretim Üyelerinin Evde Bakım Hizmetleri Konusundaki Görüşleri. T.C. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
7. Turgut, A.Ş. ve Soylu, G. (2020). Palyatif bakım hasta yakınları ile nitel bir çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(2), 460-476.
8. Fadiloğlu Ç. (2004). Evde Bakım. Fadiloğlu, Ç., Ertem G.(Ed.), *1. Uluslar Arası Katılımlı Evde Bakım Kurs Kitabı* içinde (s. 4-17), İzmir.

9. Altuntaş M., Yılmaz F., Güçlü, Y., Öngel, K. Evde Sağlık Hizmeti ve Günümüzdeki Uygulama Şekilleri. *Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 2010; 20 (3): 153-158.
10. Cimete, G. Evde bakım hemşireliği. *Türk Yoğun Bakım Derneği Dergisi*, 2008; 6, 47-53.
11. Oğlak S. Uzun süreli evde bakım hizmetleri ve bakım sigortası. *Turkish Journal of Geriatrics* 2007;10:100-8.
12. Çadırcı, D., Kepenek, E., Örenler, M., Dağlıoğlu, E.B.Y., Güzelçiçek, A. Çocuk hastalara verilen evde bakım hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 2019;11(3): 377-383.
13. Karabağ H.(2007). Evde Sağlık Bakım Hizmetlerinin Türkiye'de Uygulanabilirliğine İlişkin Hekimlerin Görüşleri Ve Kardiyoloji Hastaları İçin Hastane Destekli Evde Bakım Hizmetleri Model Önerisi, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
14. Caserett D J et al (2001). Does hospice have a role in nursing home care at the end of life. *J Am Geriatr Soc*. 49 (11):1493-1498.
15. Jacobs P et al. (2002). The development of a tool to assess quality of cost estimates. *Disease Management and Health Outcomes*, 10 (2): 127-132.
16. Sayan A. Günümüzde Evde Bakım. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2004; Cilt: 7, Sayı: 3.
17. Yılmaz M., Sametoğlu F., Akmeşe G., Tak A., Yağbasan B., Gökçay, S., ve ark. Sağlık hizmetinin alternatif bir sunum şekli olarak evde hasta bakımı. *İstanbul Tıp Dergisi*, 2010; 11(3): 125-32.
18. Esatoğlu AE, Çoban M. Evde bakım hizmetlerine genel bir bakış. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi* 2004,12.
19. Can Ö.S, Ünal N. Evde bakım ve tedavi. *Türk Yoğun Bakım Derneği Dergisi*, 2008; 6(4):6-13.
- 20- Akdemir N, Bostanoğlu H, Yurtsever S et al. Yatağa bağımlı hastaların evde yaşadıkları sağlık sorunlarına yönelik evde bakım hizmet gereksinimleri. *Dicle Tıp Dergisi*, 2011; 38 (1): 57-65.
21. Evde Yaşlı / Hasta Bakımı Eğitimi. (2016). (26.9.2022 tarihinde http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Evde%20Bak%C4%B1m%20Hizmetleri.pdf adresinden ulaşılmıştır).
22. Ertem, Ü.T., Ay, F.A. (2008). Hasta Kabulü, Taburculuk ve Yatak yapımı. Ay, F.A. (Ed.), *Temel Hemşirelik Kavramlar, İlkeler, Uygulamalar* içinde (s.133-134), İstanbul, İstanbul Medikal Yayıncılık.
23. Didişen, N.A., Özdemir, H.N.Ç., Keskin, E. Teknolojiye Bağımlı Çocuk ve Evde Bakım. *J Pediatr Emerg Intensive Care Med.*, 2017; 4:123-129.
24. Arthur, D. (2002). Skills in Family Teaching. İçinde: Martinson, I.M., Widmer, A.G., Potillo, C.J. (Ed.), *Home Health Care Nursing* içinde (s.91-103). Philadelphia, London, New York, St. Louis, Sydney, Toronto, An İmprint of Elsevier Science.
25. Beale H. Respite care for technology-dependent children and their families. *Pediatric Nursing*, 2002;14:18-19.
26. Mendes M.A. Parents' descriptions of ideal home nursing care for their technology- dependent children. *Pediatric Nursing*, 2013;39:91-96.